(ויקרא י:ט) אתה ובניך אתך בבואכם אל אהל מועד ולא תמתו..."

סייב למשום "ויין ושכר אל תשת" וגו'. וכהכן עסקינן: כי סובא וזולל יורש. בתר קרא קמא כתיב להכי אתייה להכא: יורש. סופו להיות עני ומבקש למודו ואינו מוצא: וקרעים תלביש נומה. טומה שאדם מתגרה בה תלביש קרעים כלומר סוף כל בעל הגאות לבא לידי עניות: נעשה לו קרעים. משכח למודו ואינו זוכר אלא בסירוגין: מתני' משל אחרים ואכל ברשות אחרים. ואפילו לא אכלן ברשות בעלים עצמן וטעמא מפרש בגמרא: גמ' בעית. מתפחד מאביו שלא יבין הלכך לא ממשיך: עד שיגנוב משל אביו. דשכיח ליה לגנוב תמיד ואכל ברשות אחרים דלא בעית שלא ירגיהו אביו וכי האי גוונא ממשיך: עד שיקח בשר בזול. אבל אם גנב בשר ויין עצמן לא: מדמי סעודה המוכנת. שהיו מעות מוכנים לקנות מהם סעודה לאביו ולאמו דכיון דלכך נזדמנו, משל אמו קרינן בהו דאיהי נמי שייכא בהם מדינא דבעלה חייב במזונותיה: על מנת שאין לבעליך רשות בהן. דאי לא אמר לה הכי זכה בהן בעל, דלא עדיף ממליחתה: אי נימא חייבי כריתות. שהיתה אמו על אביו בכרת כגון אחותו דלאו בת קדושין: סוף סוף אביו ואמו נינהו. דהא בקרא לא כתוב אישות באמו אלא אביו: בשוה לאביו. בקול ומראה וקומה וטעמא מפרש לקמן: בקולנו. חד קול משמע מדלא כתוב בקולותינו או בקולינו ביו"ד: ואפילו מזוזה אחת. וכל שכן אחד מן החומשין או ספר מכל הנביאים שאזכרת השם כתובה שם ולא קרינא ביה "את כל שללה ושרפת": לא תעשון כן לה' אלהיכם. בתר "ואבדתם את שמם" כתיב: גרים. זה שיעור נגעים ושתי גריסין על שתי אבנים דכתיב (ויקרא יד) "וחלצו את האבנים" תרתי משמע ובכל אחת שיעור נגע: בקרן זוית. ואותן שתי אבנים יהיו בקרן זוית-אחד בכותל זה ואחד בכותל זה והנגע משוך בשתיהן ארכו ב' גריסין ורחבו כגרים שיהא בכל אבן כגרים על גרים: מאי טעמא דר"א. דבעי קרן זוית: כתיב קיר. ומראיהן שפל מן הקיר (שם): חורבתא סגירתא. חורבה מצורעת (ב): מתרגמינן סגירתא שעתן מהם בית המנוגע: מציינין אותו. שלא יאהילו עליו דאבן מנוגעת מטמאה באהל, דמצורע הוקש למת "אל נא תהי כמת": מתני' גידם. ידו קטועה: בננו זה. משמע שרואים אותו: חרשין. אינן יודעין אם קבל דבריהם אם לאו שאם אמר להם איני מקבל אינן שומעין לו ואע"פ שרואין שאין מקיים מצותן מיהו "איננו שומע בקולנו" כתיב ואיכא להפוכי בזכותי' ולמדרש דבשמעת הקול קאמרי דלא שמע דהאי קרא יתירא הוא כוליה כדאמר בגמ': מתרין בו. לאו משום התראה גמורה כשאר עבירות שאין לוקין אלא בהתראה' דהא התראת עדים בעי, ועוד זו ספק התראה הוא אם עובר הוא אם לאו - שלא מיד בפניהם הוא עובר אלא בסתר ולאחר זמן הוא עושה אלא מוכיחין אותו דבעינן "ויסרו אותו" שלא ירגיל ואם לא שמע מלקין אותו בב"ד ויליף לה מויסרו אותו: גמ' שמעת מינה בעינן קרא כדכתיב. וסייעתא דשמואל בפ' נגמר הדין (לעיל מה:): כולי

תורה אור

*חייב: אינו נעשה בן סורר ומורה עד שיאכל בשר וישתה יין: תנו רבנן אכל כל מאכל ולא אכל בשר, שתה כל משקה ולא שתה יין אינו נעשה בן סורר ומורה עד שיאכל בשר וישתה יין שנאמר "זולל וסובא" ואע"פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר שנאמר °"אל תהי בסובאי יין בזוללי בשר למו" (משלי כג) ואומר °"כי סובא וזולל יורש וקרעים תלביש נומה" (שם כג) אמר ר' זירא *כל הישן בבית המדרש תורתו נעשית לו קרעים שנאמר "וקרעים תלביש נומה": מתני' ①גנב משל אביו ואכל ברשות אביו, ②משל אחרים ואכל ברשות אחרים, ③משל אחרים ואכל ברשות אביו ④אינו נעשה בן סורר ומורה עד שיגנוב משל אביו ויאכל ברשות אחרים רבי יוסי בר' יהודה אומר עד שיגנוב משל אביו ומשל אמו: גמ' גנב משל אביו ואכל ברשות אביו אע"ג דשכיח ליה בעית (מפחד מאביו) משל אחרים ואכל ברשות אחרים אע"ג דלא בעית לא שכיח ליה וכל שכן משל אחרים ואכל ברשות אביו דלא שכיח ליה ובעית, עד שיגנוב משל אביו ויאכל ברשות אחרים דשכיח ליה ולא בעית: רבי יוסי בר' יהודה אומר עד שיגנוב משל אביו ומשל אמו: אמו מנא לה? *מה שקנתה אשה קנה בעלה! אמר רבי יוסי בר' חנינא מסעודה המוכנת לאביו ולאמו *והאמר רבי חנן בר מולדה אמר רב הונא אינו חייב עד שיקנה בשר בזול ויאכל יין בזול וישתה! אלא אימא מדמי סעודה המוכנת לאביו ולאמו איבעית אימא *דאקני לה אחר ואמר לה על מנת שאין לבעליך רשות בהן: מתני' היה אביו רוצה ואמו אינה רוצה, אביו אינו רוצה ואמו רוצה, אינו נעשה בן סורר ומורה עד שיהו שניהם רוצין, רבי יהודה אומר אם לא היתה אמו ראויה לאביו אינו נעשה בן סורר ומורה: גמ' מאי אינה ראויה? אילימא חייבי כריתות וחייבי מיתות ב"ד סוף סוף אבוה אבוה (נינהו) ואמיה אמיה נינהו! אלא בשוה לאביו קאמר תניא נמי הכי רבי יהודה אומר אם לא היתה אמו שוה לאביו בקול ובמראה ובקומה אינו נעשה בן סורר ומורה מאי טעמא? דאמר קרא "איננו שומע בקלנו" מדקול בעינן שוין מראה וקומה נמי בעינן שוין ~~כמאן אזלא~~ הא דתניא בן סורר ומורה לא היה ולא עתיד להיות ולמה נכתב *דרוש וקבל שכר °כמאן (א) כרבי יהודה איבעית אימא ר' שמעון היא דתניא אמר רבי שמעון וכי מפני שאכל זה תרטימר בשר ושתה חצי לוג יין האיטלקי אביו ואמו מוציאין אותו לסקלו? אלא לא היה ולא עתיד להיות ולמה נכתב? דרוש וקבל שכר אמר ר' יונתן אני ראיתיו °וישבתי על קברו ~~כמאן אזלא~~ הא דתניא *עיר הנדחת לא היתה ולא עתידה להיות ולמה נכתבה דרוש וקבל שכר כמאן כר' אליעזר דתניא *רבי אליעזר אומר כל עיר שיש בה אפילו מזוזה אחת אינה נעשית עיר הנדחת מאי טעמא? אמר קרא °"ואת כל שללה תקבוץ אל תוך רחבה ושרפת באש" (דברים יג) וכיון דאי איכא מזוזה, לא אפשר, דכתיב °"לא **תעשון כן לה' אלהיכם" (שם יב) אמר רבי יונתן אני ראיתיה וישבתי על תילה ~~כמאן אזלא~~ הא דתניא *בית המנוגע לא היה ולא עתיד להיות ולמה נכתב דרוש וקבל שכר כמאן כר' אלעזר בר' שמעון דתנן *ר' אלעזר ברבי שמעון אומר "לעולם אין הבית טמא עד שיראה כשתי גריסין על שתי אבנים בשתי כתלים בקרן זוית ארכו כשני גריסין ורחבו כגריס מאי טעמא דר' אלעזר ברבי שמעון? ⊛כתיב "קיר" וכתיב "קירות" איזהו קיר שהוא כקירות הוי אומר זה קרן זוית תניא *אמר רבי אליעזר בר' צדוק מקום היה בתחום עזה והיו קורין אותו חורבתא סגירתא אמר רבי שמעון איש כפר עכו פעם אחת הלכתי לגליל וראיתי מקום שמציינין אותו ואמרו אבנים מנוגעות פינו לשם: מתני' *היה אחד מהם גידם או חיגר או אלם או סומא או חרש אינו נעשה בן סורר ומורה שנאמר °"ותפשו בו אביו ואמו" (דברים כא) *ולא גדמין "והוציאו אותו" ולא חגרין "ואמרו" ולא אלמין "בננו זה" ולא סומין "איננו שומע בקולנו" ולא חרשין. מתרין בו בפני שלשה ומלקין אותו, חזר וקלקל נדון בעשרים ושלשה ואינו נסקל עד שיהו שם שלשה הראשונים שנאמר "בננו זה" זהו שלקה בפניכם: גמ' שמעת מינה *בעינן קרא כדכתיב? שאני הכא דכוליה

על מנת שאין לבעליך כו'. סוגיא זו כרב ששת דפ"ק דקדושין (דף כג:) דאמר לרבנן אהני ליה תנאיה אבל ר' (*אליעזר) סבירא ליה דאפילו כי האי גוונא אין קנין לעבד בלא רבו ואין קנין לאשה בלא בעלה ומ"מ מתניתין לא תקשה דהוה משני בדמי סעודה המוכנת (ג) לאמו אי נמי רבי אלעזר הוה מוקי לה בשנתן לה בעלה דהא ר"א הוא דאמר בחזקת הבתים (ב"ב דף נא: ושם) אחד וזה אחד זה קנתה ואין הבעל אוכל פירות*:

בן

כג א מיי' פ"ד מהל' ת"ת הלכה ט סמג עשין יב טוש"ע י"ד סי' רמו סעיף טז:

כד ב מיי' פ"ז מהל' ממרים הלכה ב:

כה ג מיי' פ"ג מהל' זכיה ומתנה הלכה יב סמג עשין פ"ב טוש"ע אה"ע סי' פה סעיף יא [וטוש"ע י"ד סי' רכב]:

[נ"ל אלעזר]

כו ד מיי' פ"ז מהל' ממרים הלכה י:

כז ה מיי' פי"ד מהל' טומאת צרעת הלכה ז:

כח ו מיי' פ"ז מהל' ממרים הלכה י:

כט ז ח מיי' שם הלכה ו:

[ועי' תוס' קידושין כג: ד"ה ור' אלעזר וכו']

נושא

הסבר למה מתחייב רק אם גנב משל אביו ואכל ברשות אחרים

[גיטין עז. נזיר כד:]
קדושין כג:
לעיל ע. ע"ש

נושא

פירוש ר' יוסי בר יהודה גנב משל אמו

[קידושין כג: נזיר שם:]

◆

גליון הש"ס

גמ' כמאן כר"י. עי' ת"י יומא סב ע"א ד"ה שני: שם וישבתי על קברו. עי' ש"ע י"ד רסי' שסד:

נושא/מבנה

◇ חיפוש דעות
1) שבן סורר ומורה
2) עיר הנדחת
3) בית מנוגע
לא היו ואינן עתידין להיות

דברים כא:יט

ותפשו בו אביו ואמו והוציאו אותו אל זקני עירו ואל שער מקומו
כ ואמרו אל זקני עירו בננו זה סורר ומורה איננו שומע בקולנו זולל וסובא

[בכריתות איתא לוקה]

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' כמאן כר' יהודה כ"ב משום דס"ל דצריכין [להיות שוים בקול] א"כ בע"כ או שיש לה קול כאיש ואיש יש לו קול כאשה דהרי צריך להיות אביו ואמו שוים וא"כ או הוא סרים או איילונית היא [דקול הוא מן הסימנים וא"כ] א"א להיות בן סורר ומורה: (ב) רש"י ד"ה חורבתא וכו' מצורע מצורעת מתרגמינן: (ג) תוס' ד"ה על מנת וכו' המוכנת לאביו ולאמו אי נמי:

אמה יבא הדין אם רק מגילת אסתר נמצא בה ולא כתיב בה שם ה' (עי' א"פ שה"א מאמא אחרי' ה"יז"מ)

⊕ עי' ס' מרגליות הים אות יב (דברים חשובים)

[לעיל נח: וש"נ]

*במדבר יב:ב

Φ בס' מרגליות הים אות יג ר' יונתן כהן היה ואיך ישב על קברו? עי"ש

[הוספ' פי"ד]

לקמן קיג. ע"ש

** בס' מרגליות הים אות טו - למה לא אמרינן אתי עשה ודחי לא תעשה עי"ש

[תוספתא בנגעים פרקו]

לקמן פו: נדה. יט. נגעים פי"ב מ"ג [תוספתא שם פ"ו]

⊛ ויקרא יד:לז
והנה הנגע בקירות הבית שקערורת ירקרקות או אדמדמות ומראיהן שפל מן הקיר

[לעיל מה:]

[שם]

[שם]